

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 2 października 2017 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt I C 465/16 z powództwa (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. przeciwko K. W., Sąd Rejonowy w Skierniewicach:

- w punkcie 1 zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 34.596,02 zł z odsetkami szczegółowo opisanymi w punktach od 1a do 1h,
- w punkcie 2 umorzył postępowanie w pozostałym zakresie,
- w punkcie 3 oddalił wniosek pozwanej o rozłożenie należności na raty,
- w punkcie 4 orzekł o nieobciążeniu pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu,
- w punkcie 5 nakazał wypłacenie z funduszy Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika pozwanej z urzędu kwoty 5904 zł z tytułu wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną pozwanej z urzędu.

Powyższy wyrok został wydany w wyniku ustalenia przez Sąd Rejonowy, że strony zawarły w dniu 27 czerwca 2014 roku umowę kredytu konsolidacyjnego. Na skutek opóźnień pozwanej w spłacie rat kredytu powód wypowiedział pozwanej umowę, co skutkowało postawieniem kredytu w stan natychmiastowej wymagalności. Pozwana ostatecznie w toku postępowania sądowego kwestionowała jedynie należność główną w kwocie 214,90 zł, a ponadto wносиła o rozłożenie należności na raty miesięczne po 200 – 300 zł oraz o oddalenie powództwa w zakresie dotyczącym odsetek za opóźnienie – sąd pierwszej instancji przyjął, że w pozostałym zakresie pozwana uznała powództwo.

Sąd pierwszej instancji nie znalazł podstaw do oddalenia powództwa w zakresie dotyczącym odsetek za opóźnienie w zapłacie należności głównej, a ponadto ocenił, że pozwana nie daje gwarancji spłaty uznanej przez nią należności w ratach, wobec czego nie uwzględnił wniosku pozwanej o rozłożenie należności na raty.

(wyrok k. 159-160, uzasadnienie wyroku k. 166-168)

Apelację od wyżej opisanego wyroku Sądu Rejonowego – w zakresie dotyczącym kwoty 214,90 zł zasądzonej w punkcie 1 wyroku, odsetek zasądzonych w punktach od 1a do 1h wyroku oraz punktu 3 oddalającego wniosek o rozłożenie należności na raty - złożyła pozwana, która wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku we wskazanym wyżej zakresie poprzez:

- oddalenie powództwa o zapłatę należności głównej w kwocie 214,90 zł,
- oddalenie powództwa o zapłatę odsetek szczegółowo opisanych w punktach od 1a do 1h wyroku,
- rozłożenie zasądzzonego świadczenia na raty miesięczne po 300 zł.

Pozwana zarzuciła sądowi pierwszej instancji naruszenie następujących przepisów:

- art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. przez zasądzenie na rzecz powoda należności głównej w kwocie 214,90 zł, odpowiadającej wartości monitów i upomnień rzekomo kierowanych do pozwanej, chociaż powód w toku procesu w żaden sposób nie udowodnił tego, że należność taka mu przysługiwała,
- art. 320 k.p.c. przez jego niezastosowanie i uznanie, że nie zachodzi szczególnie uzasadniony przepadek przemawiający za rozłożeniem na raty zasądzonej od pozwanej należności,
- art. 5 k.c. przez jego niezastosowanie i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda odsetek naliczanych od należności głównej po dacie rozwiązania pożyczki, mimo tego, że sytuacja majątkowa i osobista pozwanej oraz zasługujące na

negatywną ocenę wcześniejsze postępowanie powoda (mające polegać na udzielenie pożyczki osobie nie mającej zdolności kredytowej) uzasadniały oddalenie powództwa w zakresie dotyczącym odsetek jako sprzecznego z zasadami współżycia społecznego.

(apelacja pozwanej k. 177-183)

Powód wniósł o oddalenie apelacji pozwanej jako bezzasadnej.

(odpowiedź na apelację k. 194-196)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje jako własne ustalenia faktyczne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego – z tym uzupełnieniem, że zawarta przez strony umowa kredytu poza kwotą kredytu głównego wynoszącą 28.154,19 zł obejmowała ponadto kredyt dodatkowy w kwocie 7.153,30 zł, udzielony pozwanej w celu pokrycia prowizji bankowej i kosztów ubezpieczenia kredytu na wypadek zgonu pozwanej. Okoliczność w postaci udzielenia kredytu dodatkowego wynika z kopii dokumentu w postaci załącznika do wniosku kredytowego (k. 100), a ponadto ostatecznie nie była kwestionowana przez pozwaną, czego wyrazem było stanowisko procesowe pozwanej przedstawione w jej piśmie datowanym na 30 czerwca 2017 roku (k. 140-141).

Odnosząc się do zarzutów podniesionych w apelacji złożonej przez pozwaną należy w pierwszej kolejności uznać za zasadny zarzut błędnego przyjęcia przez Sąd Rejonowy, że powód wykazał istnienie należności głównej w zakresie dotyczącym – kwestionowanej przez pozwaną przez cały czas trwania postępowania przed sądem pierwszej instancji – kwoty 214,90 zł. Z zestawienia złożonego przez stronę powodową (k. 111) wynika, że przyjęła ona, iż na datę wypowiedzenia umowy kredytu (20 stycznia 2016 roku) dług pozwanej z tytułu należności głównej wynosił 33.331,35 zł, a następnie (na skutek wpłaty kwoty 100 zł w dniu 16 marca 2016 roku, z czego kwotę 85 zł zaliczono na poczet należności głównej) zmalał do kwoty 33.246,35 zł wskazanej w uzasadnieniu pozwu. Jak wynika z tego samego zestawienia złożonego przez powoda, część wpłat dokonanych przez pozwaną przed datą wypowiedzenia kredytu powód zaliczył na poczet należności z tytułu kosztów monitów i upomnień, co dotyczyło łącznie sumy 214,90 zł, na którą złożyły się kwoty następujące:

- kwoty po 15 zł z sum wpłaconych przez pozwaną w dniach 25 czerwca 2015 roku, 24 lipca 2015 roku, 27 lipca 2015 roku (łącznie 45 zł),
- kwota 1,08 zł z sumy wpłaconej w dniu 27 sierpnia 2015 roku (zaksięgowana 15 września 2015 roku),
- kwota 47,82 zł z sumy wpłaconej w dniu 15 października 2015 roku,
- kwota 70 zł z sumy wpłaconej w dniu 24 grudnia 2015 roku,
- kwota 51 zł z sumy wpłaconej 15 stycznia 2016 roku.

Powód, mimo wyraźnego zakwestionowania przez pozwaną w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji istnienia i wysokości tego rodzaju zadłużenia z tytułu „kosztów monitów i upomnień”, nie przedstawił żadnych dowodów pozwalających na przyjęcie, że takie zadłużenie po stronie pozwanej powstało, tj. że kwoty wpłacone przez pozwaną mogły być w zakresie łącznej sumy wynoszącej 214,90 zł zaliczone na poczet tego zadłużenia. W szczególności, powód nie przedstawił żadnego dowodu na wysłanie i doręczenie pozwanej „monitów lub upomnień”, ewentualnie na dokonanie upomnień (wezwań do zapłaty) w innej formie niż pisemna. Wobec powyższego, w świetle treści art. 6 k.c., należy uznać istnienie i wysokości tej należności za nieudowodnioną przez powoda, co z kolei oznacza, że wyżej wskazana suma pochodząca z wpłat pozwanej powinna zostać zaliczona na poczet należności głównej z tytułu spłaty kredytu. W rezultacie, łączna kwota zasądzona od pozwanej na rzecz powoda w punkcie 1 zaskarżonego wyroku (stanowiąca sumę należności głównej i skapitalizowanych odsetek) podlega obniżeniu o 214,90 zł, tj. do kwoty 34.381,12 zł. W konsekwencji, obniżeniu o taką samą kwotę podlegała także kwotowa podstawa naliczania odsetek za

opóźnienie podana w punktach od 1a do 1f zaskarżonego wyroku. W tym zakresie zaskarżony wyrok podlegał zatem zmianie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

W pozostałym zakresie apelacja pozwanej podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. jako niezasadna.

Po pierwsze, brak było podstaw do tego, aby przyjąć, że dochodzenie przez powoda zapłaty przez pozwaną odsetek za opóźnienie od należności głównej narusza zasady współżycia społecznego i z tego względu nie zasługuje na ochronę prawną w świetle treści art. 5 k.c. Strona pozwana nie wskazała zresztą, jaką konkretnie powszechnie akceptowaną zasadę współżycia społecznego miałyby naruszyć powód dochodząc od pozwanej zapłaty odsetek za opóźnienie w wysokości wynikającej z umowy stron (wysokości tej pozwana nie kwestionowała). Sama sytuacja osobista i majątkowa pozwanej nie może uzasadniać przyjęcia, że powód domagając się zapłaty należnych mu odsetek za opóźnienie działa w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. Z kolei zarzut udzielenia pozwanej kredytu mimo braku zdolności kredytowej po jej stronie jest o tyle chybiony, że zasadności tego zarzutu pozwana nie wykazała – w szczególności dlatego, że w dacie ubiegania się kredyt pozwana podawała, że łącznie z mężem uzyskuje dochód miesięczny w kwocie prawie 2900 zł netto (kopia załącznika do wniosku kredytowego k. 100), a kredyt ten przez pewien czas spłacała, co wynika z zestawienia na k. 121 akt sprawy.

Brak było także w niniejszej sprawie podstaw do zastosowania art. 320 k.p.c., tj. do rozłożenia zasądzonej należności na raty. Jak trafnie wskazał Sąd Rejonowy w uzasadnieniu wydanego przez siebie wyroku, rozłożenie na raty zasądzonej należności pieniężnej nie może mieć miejsca w sytuacji, w której aktualne, deklarowane przez stronę pozwaną dochody nie stwarzają wiarygodnych podstaw do przyjęcia, że poszczególne raty świadczenia będą terminowo spłacane – zwłaszcza, że ostatniej wpłaty na rzecz powoda pozwana dokonała w styczniu 2017 roku (jak wynika z zestawienia na k. 121 odwrot). Tym samym rozłożenie należności na raty doprowadziłoby jedynie do nieuzasadnionego pokrzywdzenia powoda będącego wierzycielem, bez stworzenia mu realnych szans na to, że należność rozłożona na raty byłaby spłacana przez pozwaną terminowo.

Na podstawie art. 350 § 3 k.p.c. należało z urzędu sprostować oczywistą nieścisłość w punktach 1a i 1b zaskarżonego wyroku – tak, aby określenie wysokości odsetek w tych punktach wyroku brzmiało odwoływało się do pojęcia czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP (w wskazanych punktach wyroku należało zatem dodać słowo „stopy”).

Z uwagi na to, że apelacja pozwanej została uwzględniona jedynie w niewielkiej części wartości przedmiotu zaskarżenia (214,90 zł : 34.596 zł = 0,6%), należało uznać, że pozwana przegrała postępowanie apelacyjne w zdecydowanie przeważającej części – jednakże powód nie poniósł żadnych nowych kosztów procesu na etapie postępowania apelacyjnego. Pełnomocnikowi z urzędu pozwanej należało przyznać z funduszy Skarbu Państwa wynagrodzenie za reprezentowanie pozwanej w postępowaniu apelacyjnym w kwocie 1476 zł (2400 zł : 2 x 1,23) uwzględniające wysokość podatku od towarów i usług – wysokość tego wynagrodzenia ustalono na podstawie §4 ust. 2 i 3 w związku z §8 pkt. 5 i §16 ust. 1 pkt. 1) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2016 roku poz. 1715).